

DICCIONARI DER ARANÉS

Ampliacion 2026

Es definicions an estat aportades per:

Antòni Nogués
Eduardo Orduña
Lourdes Santacruz
Tònho Castet

Eth document finau a estat corregit per Miquèu Segalàs, president dera Seccion Aranesa der Institut d'Estudis Aranès - Acadèmia Aranesa dera Lengua Occitana, Ròsa Maria Salgueiro, vicepresidenta der Institut d'Estudis Aranès - Acadèmia Aranesa dera Lengua Occitana, e Jusèp Lois Sans, expresident der Institut d'Estudis Aranès - Acadèmia Aranesa dera Lengua Occitana.

A estat aprovat ena session dera Seccion Aranesa deth dia 13 de març de 2026.

acòrd	n	<i>m</i>	1. Decision metuda en comun per diuèrses personas. 2. Document a on s'expausen es obligacions e es drets qu'accèpten es parts que signen
acornerar	v	<i>tr</i>	1. Abandonar ua causa coma inutila. 2. Non hèr cabau d'ua persona o d'ua causa, deishar-la de cornèr.
afàcia	n	<i>f</i>	Abséncia deth cristallin
afàsia	n	<i>f</i>	Pèrta totau o parciau dera comprension o der usatge dera paraula, causada per ua lesion o ua malautia cerebrau.
afasic, -a	n adj	<i>m f</i>	1. Relatiu o pertanhent ara afàsia. 2. Persona que patís d'afàsia.
afebliment	n	<i>m</i>	Accion d'afeblir o d'afeblir-se.
afebrir	v	<i>tr intr</i>	1. Hèr a cuélher fèbre. 2. Cuélher fèbre.
afectacion	n	<i>f</i>	Accion d'afectar; er efècte.
afectivitat	n	<i>f</i>	1. Capacitat der individú entà experimentar afeccions. 2. Conjunt des fenomèns afectius.
afectuosament	adv		D'ua manèra afectuosa, damb afeccion
afèli	n	<i>m</i>	Punt dera orbita d'un còs, especiaument d'ua planeta o d'un cometa, mès distant deth solei.
afeniantir	v	<i>tr</i>	Hèr a cuélher guitèra.
aferent, -a	adj	<i>m f</i>	Qu'amie o condusís entà laguens.
aferèsi	n	<i>f</i>	1. Pèrta d'un fonèma o d'ua sillaba, andús atòns, en posicion iniciu de mot. 2. Figura retorica de diction, tenguda coma licéncia poetica, que consistís ena supression dera sillaba iniciu d'un mot e qu'a viatges ei indicada damb un apostròf
afgan, -a	n adj	<i>m f</i>	1. Naturau d'Afganistan 2. Relatiu o pertanhent a Afganistan o as sòns abitants.
afiliat, -ada	adj	<i>m f</i>	Qu'a entrat (quauqu'un) coma membre en ua societat, ua congregacion, un partit politic, etc.
afinaire, -a	n	<i>m f</i>	1. Persona qu'afine. 2. Persona qu'a coma mestièr afinar pianos e d'auti esturments musicaus,
afinament	n	<i>m</i>	Accion d'afinar o d'afinar-se.
afinar	v	<i>tr</i>	1. Hèr mès fin, mès delicat. 2. Méter en ton just un esturment musicau
afinatge	n	<i>m</i>	Accion d'afinar o d'afinar-se.

afinitat	n	<i>f</i>	1. Parentiu, proximitat o apropament entre persones o causes que concòrden, se semblen o an connexion en fòrça punts. 2. Tendéncia d'ua barreja de substàncies a reaccionar quimicament a temperatura e pression constantes.
afirmativament	adv		D'ua manèra afirmativa.
afixe, -a	n adj	<i>m f</i>	1. Unit o ahijut a ua causa. 2. Morfèma que s'ahig a un mot o a un radicaü entà crear un mot nau o entà exprimir quauqua categoria gramaticau.
aflaquiment	n	<i>m</i>	Accion d'aflaquir o d'aflaquir-se.
aflaquir	v	<i>tr intr</i>	1. Hèr a vier mès prim 2. Devier feble.
afliccion	n	<i>f</i>	1. Estat de qui ei afligit. 2. Era causa d'aguest estat.
aflictiu, -iva	adj	<i>m f</i>	Qu'afligís.
afligent, -a	n adj	<i>m f</i>	(Veir aflictiu).
aflorament	n	<i>m</i>	1. Accion d'aflorar; er efècte. 2. Part d'ua capa, d'un filon o d'un jaciment qu'ei observabla ena superfícia deth terren
aflorar	v	<i>tr</i>	1. Apuntar, aparéisher ena tèrra ua planta, ua arròca, un estrat, un mineraü. 2. Començar a manifestar-se. Ex. Aflorèc ua opinion contrària.
afluent	n adj	<i>m f</i>	1. Arriu qu'apòrte era sua massa d'aigua a un aute arriu. 2. Qu'afluís.
afluïr	v	<i>intr</i>	1. Córrer (un fluïd) entà un endret. 2. Acodir, vier, abondosament. Ex. Era gent afluïe de pertot.
afogadura	n	<i>f</i>	1. Gran plaser des ànims o des sentits. 2. Animositat entà hèr quauquarren que requerís un esfòrç.
afogament	n	<i>m</i>	Exaltacion dera animositat, admiracion apassionada.
afogar	v	<i>tr</i>	1. Calar huec. 2. Entosiasmar.
afogat, -ada	adj	<i>m f</i>	Que sent entosiasme per ua persona o per ua causa.
afòn, -a	adj	<i>m f</i>	1. Privat der usatge dera votz. 2. Mancat de vibracions vocaliques, s'aplique a quauqui fonèmes.
afonia	n	<i>f</i>	Pèrta o amendriment dera votz.
aforisme	n	<i>m</i>	Proposicion brèu e soent engenhosa qu'enóncie ua forma scientifica, filosofica

			o morau sense argumentar-la.
afortiment	n	<i>m</i>	Accion d'afortir o d'afortir-se; er efècte.
afortunat, -ada	adj	<i>m f</i>	Qu'era fortuna lo favorís, l'acompanhe.
afotic, -a	adj	<i>m f</i>	1. Sense lum 2. Relatiu o pertanhent ara region sosmarina inferiora as dus cents mètres de prigondor, a on es radiacions solares an estat tot a fèt absorbides.
afràsia	n	<i>f</i>	Incapacitat d'articular o de compréner paraules.
africanisme	n	<i>m</i>	Estudi d'aquerò que se referís a Africa.
ahèr	n	<i>m</i>	1. Matèria de qué se tracte. 2. Tèma o argument d'ua òbra.
alotjament	n	<i>m</i>	Lòc o viuenda a on demore ua persona o familha, temporaument o tostep.
alotjar	v	<i>tr</i>	Dar un lòc entà viuer o dromir a quauquarrés. Dar alotjament
infiltracion	n	<i>f</i>	1. Penetracion d'un liquid enes porositats d'un solid. 2. Accion d'introdusir-se quauquarrés d'amagat en ua organizacion o en un hilat informatic.
infim, -a	adj	<i>m f</i>	Eth grad mès baish possible d'ua valor o qualitat. Ex. Un prètz infim, ua qualitat infima.
infinitement	adv		De manèra infinita.
infinitat	n	<i>f</i>	1. Qualitat d'infinit. Ex. Era infinitat der univèrs. 2. Gran nombre o multitud. Ex. En aguest parc i a ua infinitat de plantes.
infinitessimau	adj	<i>m f</i>	Relatiu a ua quantitat infinitament petita o propèra ath zèro. Ex. Calcul infinitessimau.
infinitiu	n	<i>m</i>	Forma non personau deth vèrb, de caractèr nominau, invariabla en çò que tanh a nombre o temps.
infinitud	n	<i>f</i>	Infinitat.
infirmacion	n	<i>f</i>	Accion d'infirmar.
infirmar			Trèir valor o eficàcia a quauquarren
insalubre, -a	adj	<i>m f</i>	Que non ei salubre.
insalubritat	n	<i>f</i>	Manca de salubritat.
insan, -a	adj	<i>m f</i>	Que non ei san deth cap. Mancat de rason. Hòl
insanitat	n	<i>f</i>	Condicion d'èster insan
insatisfaccion	n	<i>f</i>	Manca de satisfaccion
insaturable, -a	adj	<i>m f</i>	Que non se pòt saturar.
insecable, -a	adj	<i>m f</i>	Que non se pòt talhar.
insecticida	n	<i>m</i>	1. Qu'aucís es insèctes. 2. Substància entà aucir es insèctes.

insectivòr, -a	adj	<i>m f</i>	Que s'alimente d'insèctes.
inseminacion	n	<i>f</i>	Accion d'inseminar.
inseminar	v	<i>tr</i>	Introduisir eth semen enes organs sexuaus d'ua femelha entà fecondar-la.
instruïr	v	<i>tr</i>	1. Ensenhar, educar o transméter coneishements. 2. Recuélher era documentacion prealabla a un ahèr legau o a un acte judiciu. Ex. Instruïr ua causa judiciu.
instrumentacion	n	<i>m</i>	Accion o efècte d'instrumentar.
instrumentaliza r	v	<i>tr</i>	Servir-se de quauquarrés o de quauquarren coma instrument entà arténher un fin
instrumentar	v	<i>tr</i>	Escríuer ua composicion musicau entà diuèrsi instruments.
instrumentista	n	<i>m f</i>	Musician o musiciana que tòque un instrument musicau.
insubmergible, - a	adj	<i>m f</i>	Que non ei submergible.
insubordinar	v	<i>intr</i>	1. Desaubedir a un superior. 2. Indusir ara insubordinacion
insuccès	n	<i>m</i>	Manca de succès.
electroquimica	n	<i>f</i>	Part dera quimica fisica qu'estúdie es relacions existentes entre era energia electrica e era energia quimica.
electroscopic	n	<i>m</i>	Esturment entà constatar era preséncia d'electricitat estatica en un còs e determinar , ath delà, eth signe dera electricitat.
electrostatic, -a	adj	<i>m f</i>	Part dera electricitat qu'estúdie es interaccions entre es cargues electricas en repòs.
elefantin, -ina	adj	<i>m f</i>	Relatiu ar elefant.
elucubracion	n	<i>f</i>	Accion d'elucubrar , dera òbra hèta a basa de trabalh. 2 Trabalh deth pensament laboriós mès pòc util. Cavillacion, disquisicion, divagacion
elucubrar	v	<i>tr</i>	Romiar, pensar, compóner ua òbra engenhosa a basa de trabalh.
eludir			Evitar (ua entremieja, ua obligacion, etc.) damb bèth artifici o abilitat.
elusiu, -iva	adj	<i>m f</i>	Qu'eludís.
eluviau, -a	adj	<i>m f</i>	Relatiu o pertanhent a eluvion
eluvion	n	<i>m</i>	Amàs de sediments que non an estat transportadi e an quedat en lòc de formacion
elvetic, -a	adj	<i>m f</i>	De Soïssa.
me, em	pron per		Acusatiu e datiu deth pronòm personau jo .
èma	n	<i>f</i>	Nòm dera letra m
emaciacion	n	<i>f</i>	Afebliment considerable pr'amor d'ua malautia.
emaciat, -ada	adj	<i>m f</i>	Qu'a patit emaciacion

cordilh	n	<i>m</i>	Hiu espés iniciaument de canamàs e actuaument tanben d'aures matèries, retorçut a dus, tres o quate caps.
coreligionari, -ària	n adj	<i>m f</i>	Qu'a era madeisha religion que ua auta persona.
cornada	n	<i>f</i>	Còp de còrna.
cornishon	n	<i>m</i>	Frut comestible dera cornishoèra, generaument cilindric, lis o damb tubèrcles o acicules.
corporativament	adv		En incorporacion
corpulència	n	<i>f</i>	Qualitat de corpulent.
corpulent, -a	adj	<i>m f</i>	Qu'a eth còs gròs.
corpuscul	n	<i>m</i>	1. Particula fòrça petita considerada ipoteticament coma constituenta elementau dera lum, foton, o dera matèria. 2. Particula elementau.
maltés, -esa	adj n	<i>m f</i>	Naturau de Malta. Relatiu o pertanhent a Malta o as sòns abitants. Dialècte arab, parlat en Malta e enes isles vesies.
malthusian, -a	adj	<i>m f</i>	Relatiu o apertenhent ar economista britanic Thomas Robert Malthus o ath malthusianisme. Partidari des teories de Malthus.
malthusianisme	n	<i>m</i>	Doctrina der economista britanic Thomas Robert Malthus sus eth perilh d'un aument excessiu dera poblacion en relacion damb es recorsi existents.
malurós, -a	adj	<i>m f</i>	Qu'a bèra desgràcia o mala sòrt.
malversacion	n	<i>f</i>	Accion de malversar, er efècte.
malversar	v	<i>tr</i>	Invertir illicitament es sòs que un aute t'a confiat o invertir-les en quauquarren desparièr a çò entà qu'èren destinadi.
mamografia	n	<i>f</i>	Radiografia dera popa. Imatge d'aguesta radiografia.
manat	n	<i>m</i>	Hèish de branques d'èrbes, de causes que se pòden portar amassa.
mania	n	<i>f</i>	Forma de psicòsi ena que quauquarrés ei dominat per ua idèa fixa.
maniac, -a	adj	<i>m f</i>	1. Relatiu o pertanhent ara mania. 2. Que patís de mania.
maniqueïsme	n	<i>m f</i>	Doctrina dera sècta fondada en sègle III peth pèrsa Manes, que defenie era coexisténcia etèrna deth ben e eth mau.
maniquèu, -èa	adj	<i>m f</i>	1. Relatiu o pertanhent ath maniqueïsme. 2. Seguidor deth maniqueïsme. 3. Que considèra es causes, era realitat, segontes es principis absoluts deth ben e deth mau, sense posicions intermèdies ne matisi.
manomètre	n	<i>m f</i>	Aparelh entà mesurar era pression d'un fluïd.
mantèu	n	<i>m f</i>	Pèça de ròba que se met en cap o enes esquies.
maometan, -a	adj	<i>m f</i>	1. Relatiu o pertanhent a Mahoma. 2. Impròpriament,

			musulman
maorí	adj n	<i>m f</i>	1, Individú d'un pòble de Naua Zelanda que demore ath nòrd dera isla deth Nòrd. 2. Relatiu o pertanhent as maorís. 3. Lengua austronesica parlada pes maorís. 4. Relatiu o pertanhent ath maorí.
maqueta	n	<i>f</i>	Reproduccion d'ua bastissa, d'un monument, d'ua decoracion, etc., a escala redusida e en tres dimensions. Modèl d'ua òbra grafica destinada ara reproduccion
maquetista	n	<i>m f</i>	1. Persona que se dedique ara construccion de maquetes. 2. Professionau graphic que maquete libres o revistes.
marcejar	v	<i>intr</i>	Plòir coma en mes de març.
maridada	n	<i>f</i>	2. Hemna deth nòvi. Hemna que ja a contreigut matrimòni.
maridader, -a	adj	<i>m f</i>	Qu'a era edat entà maridar-se.
marme	n	<i>m f</i>	Arròca cauquièra, metamorfica, cristallina, granulara e de gran macroscopic, blanca, nera o de diuèrses colors a causa dera preséncia de substàncies estranhes, que mòstre soent plapes o venes e que permet un un gran poliment.
marselhés, -esa	n adj	<i>m f</i>	Naturau de Marselha. Relatiu o pertanhent a Marselha o as sòns abitants.
martinet	n	<i>m</i>	Fuet, hlagèth petit.
martingala	n	<i>f</i>	Arratèra, enganha.
martirològi	n	<i>m</i>	Libre que conten es nòms e es actes des martirs e de toti es sants.
masca	n	<i>f</i>	1. Figura de carton, hiu de hèr, en tot imitar ua cara, damb horats entàs uelhs e era boca damb qué ua persona se curbís era cara.
africanista	n adj	<i>m f</i>	1. Relatiu o pertanhent ar africanisme. 2. Especialista en Africa.
africat, -ada	adj	<i>m f</i>	Combinason d'ua consonanta oclusiva e ua de fricativa articulades en madeish punt.
afroamerican, -a	n adj	<i>m f</i>	Relatiu o pertanhent as neri africans enviadi coma esclaus entà America o as sòns descendents.
afrodisiac, -a	n adj	<i>m f</i>	Qu'excite es desirs sexuaus.
afrontaire, -a	adj	<i>m f</i>	Que parle o actue damb descarament.
afrontaria	n	<i>f</i>	Eth hèt de descarar-se.
afrontós, -osa	adj	<i>m f</i>	Que còste vergonha.
afρός, -osa	adj	<i>m f</i>	(Veir òrre)
afrosament	adv		Que còste orror.
afta	n	<i>f</i>	Petita nafra que se forme ena mucosa dera boca.
aftós, -osa	adj	<i>m f</i>	Relatiu as aftes.

agaça	n	<i>f</i>	Audèth dera familha des corbassi, damb plumes neres e vrente e zònes d'ales blanques, fòrça comun en espacis dubèrti, autanc camps coma parcs.
agaçada	n	<i>f</i>	Accion d'agaçar.
agaçament	n	<i>m</i>	Accion d'agaçar o d'agaçar-se; er efècte.
agaçant, -a	adj	<i>m f</i>	Qu'agace.
agaçar	v	<i>tr</i>	Excitar en ànim de bèth un, un viu sentiment d'indignacion, d'irritacion, d'antagonisme.
agaçaria	n	<i>f</i>	Accion d'agaçar.
agacha	n	<i>f</i>	Lòc entà observar, susvelhar especiaument d'un endret amagat, entà suspréner
agachada	n	<i>f</i>	Guardada rapida, còp de uelh.
agachador	n	<i>m</i>	Persona que hè un còp de uelh rapid a quauquarren o quauquarrés.
agachar	v	<i>tr</i>	Observar, susvelhar especiaument d'un endret amagat, entà suspréner.
agacièr	n	<i>m</i>	Nin d'agaces.
agaçon	n	<i>m</i>	Agaça petita.
gahada	n	<i>f</i>	Accion d'agarrar o gahar.
gahaire, -a	n adj	<i>m f</i>	1. Part per a on s'agarre ua causa. 2. Qu'agarre.
gahar	v	<i>tr</i>	Cuélher o subjectar, generaument damb es mans o damb un objècte que se hè a servir coma es mans.
aganiment	n	<i>m</i>	1. Pèrta des fòrces fisiques o mentaus. 2. Consum o acabament totau d'ua causa.
aganir	v	<i>tr</i>	1. Cansar fòrça, extenuar. 2. Acabar o consumir complètament ua causa.
agapa	n	<i>f</i>	1. Minjar abondu e bon. 2. Minjar entre amics.
agarrida	n	<i>f</i>	Accion d'atacar, de provocar.
agarriment	n	<i>m</i>	Accion d'assetjar, d'atacar.
agata	n	<i>f</i>	Varietat de quars fòrça dura, translucida, qu'a bandes de colors desparièrs.
agatenc, -a	n adj	<i>m f</i>	D'Agde.
agenèsia	n	<i>f</i>	1. Incapacitat d'engendrar. 2. Sinonim d'agenèsi.
agenesic, -a	adj	<i>m f</i>	Relatiu o pertanhent ara agenèsia.
agentèr -a	n	<i>m f</i>	Persona que trabalhe er argent.
ageràsia	n	<i>f</i>	Vielhesa liura des malauties pròpies d'aguesta edat.

agilament	adv		D'ua manèra agila; damb agilitat.
agilitat	n	<i>f</i>	Qualitat d'agil.
agir	v	<i>tr</i>	1. Méter en accion. 2. Exercir actes pròpris dera sua natura.
agitable, -a	adj	<i>m f</i>	Que pòt èster agitat.
agitacion	n	<i>f</i>	Accion d'agitar o d'agitar-se.
agitador, -airitz	n adj	<i>m f</i>	1. Qu'agite; que fomente era agitacion politica o sindicau. 2. Utís que servís entà agitar un liquid.
agitar	v	<i>tr</i>	1. Botjar quauqua causa d'aciu e delà damb ua cèrta fòrça. 2. Inquietar, botjar violentament.
aglomerant	n	<i>m</i>	Substància que servís entà aglomerar.
aglomerar	v	<i>tr</i>	Reünir, arremassar en massa compacta.
aglomerat	n	<i>m</i>	Materiau format mejançant un procès d'aglomeracion
aglutinacion	n	<i>f</i>	Accion d'aglutinar o d'aglutinar-se.
aglutinant, -a	n adj	<i>m f</i>	1. Qu'aglutine. 2. Substància aglutinanta.
aglutinar	v	<i>tr</i>	Júnher per adesion.
aglutinatiu, -iua	adj	<i>m f</i>	1. Relatiu o pertanhent ara aglutinacion 2. Que tend a costar era aglutinacion
aglutinina	n	<i>f</i>	Anticòs deth plasma qu'actue deuant de determinadi antigèns o deuant des cellules que les contien, coma es eritrocits, bactèris, etc.
aglutinogèn, -a	n	<i>m</i>	Antigèn qu'existís enes eritrocits e que participe enes fenomèns d'aglutinacion dera sang.
agnòsia	n	<i>f</i>	Pèrta dera facultat de transformar es sensacions simples en percepcions.
agnostic, -a	n adj	<i>m f</i>	1. Relatiu o pertanhent ar agnosticisme. 2. Que profèsse er agnosticisme.
agnosticisme	n	<i>m</i>	1. Doctrina que declare que non se pòt conéisher aquerò que depasse eth domeni dera experiéncia scientifica. 2. Doctrina que declare impossible de conéisher era natura e era existéncia de Diu.
agonizant, -a	adj	<i>m f</i>	Qu'agonize.
agorafòbia	n	<i>f</i>	Pòur malautissa des espacis dubèrts.
agotable, -a	adj	<i>m f</i>	Que pòt èster agotat.
agradablament	adv		D'ua manèra agradabla.
agradant, -a	adj	<i>m f</i>	Afable, de tracte agradiu.

agradiuament	adv		De forma agradiua.
agramaticau	adj	<i>m f</i>	Non gramaticau Ex. ua construcion agramaticau.
agrandiment	n	<i>m</i>	Accion d'agrandir; er efècte.
agranhon	n	<i>m</i>	2. Fruit comestible der agranhoèr. 2. Sinonim de granhon.
agranhonèr	n	<i>m</i>	Arbilhon dera familha des rosacèes, espinós, qu'eth sòn frut ei er agranhon
agraniment	n	<i>m</i>	Accion d'agranir; er efècte.
agredoç, -a	adj	<i>m f</i>	Qu'a un gust agre e doç ath còp.
agregacion	n	<i>f</i>	Accion d'agregar o agregar-se.
agregar	v	<i>tr</i>	Júnher ua persona o ua causa a ua colleccion o a un conjunt de persones o de causes.
agregat, -ada	n adj	<i>m f</i>	1. Conjunt o soma de diuèrses causes o persones. 2. Funcionari sense plaça fixa. 3. Estudiant de nautica embarcat coma oficiau en practiques.
agressivament	adv		D'ua manèra agressiva.
agrèste, -a	adj	<i>m f</i>	1. Inculte, miei sauvatge. 2. Mancat d'urbanitat, rude, incivil.
agreujaement	n	<i>m</i>	Accion d'agreujar o d'agreujar-se.
agronòm -a	n adj	<i>m f</i>	Que se dedique a estudiar e aplicar es tecnicas e es metòdes dera agricultura.
agronomia	n	<i>f</i>	Branca dera agricultura qu'estúdie eth cultiu racionau deth solèr.
agropament	n	<i>m</i>	Accion d'agropar o agropar-se; er efècte.
agudacreions	n	<i>m</i>	Maquineta entà hèr punta ath creion
agudament	adv		Damb subtileza, finesa.
agudar	v	<i>tr</i>	Hèr mès agudent, mès prim e mès talhant er extrem d'ua causa o era huelha d'un guinhauet, ua punhau, etc.
aguinèu	n	<i>f</i>	Animau mamifèr, sauvatge, damb eth morre alongat e estret, peu de color vermelhosa, eth còs prim e era coa longa e peluda, que se neurís de d'auti animaues.
aguisat	n	<i>m</i>	Minjar codut damb chuc e damb diuèrsi condiments.
agulhada	n	<i>f</i>	Baston long acabat en punta que se tie entà picar as animaues pr'amor entà que se desplacen en ua direccion determinada.
agulhon	n	<i>m</i>	1. Punta dera agulhada 2. Aquerò qu'estimule, ahisque a actuar.
ahilhar	v	<i>tr</i>	Adoptar coma hilh.

ahlamar	v	<i>tr</i>	1. Sométer ara accion deth huec. 2. Costar un incendi, un huec.
ahlamatge	n	<i>m</i>	Huec gròs qu'uscle ua casa, un bòsc, etc.
ahocar	v	<i>tr</i>	Conduzir o amiar, especiaument eth bestiar.
ahonsar	v	<i>tr</i>	1. Hèr anar de cap ath hons. 2. Destruir o esbauçar ua causa, en tot hèr-li ua dubertura de dehòra entà laguens o de naut en baish.
aiguada	n	<i>f</i>	Ploja fòrta que pòt costar aiguassades, barrancades e inundacions.
aigualada	n	<i>f</i>	Gotes petites d'aigua que se formen per condensacion dirècta deth bugàs d'aigua sus es objèctes heiredadi pendent era net.
aigualèr	n	<i>m</i>	1. Petita sèquia per a on passe era aigua, especiaument entà adaiguar. 2. Canau entre dues hilères de tèules, en un losat.
aiguamòg	n	<i>m</i>	Aigua estancada en un clòt o escampilhada per tèrra.
aiguar	v	<i>tr</i>	1. Botar aigua en ua superfícia de terren cultivat o en ua planta. 2. Lançar aigua sus ua superfícia entà netejar-la o refrescar-la.
aiguassada	n	<i>f</i>	Corrent d'aigua d'un arriu qu'a patit ua creishuda e se desplace de manèra rapida e violenta en tot costar inundacions.
aiguassèr	n	<i>m</i>	Recipient a on se lauen es siètes e d'auti utisi de codina e qu'a ua shèta e un escolament d'aigua.
ailàs!	inter		Expression tenguda especiaument entà manifestar era dolor e soent quan un s'encuede d'un desbrembe.
aimablement	adv		D'ua manèra amabla.
aimable, -a	adj	<i>m f</i>	Que mòstre afecion e cordialitat.
aimador	n	<i>m</i>	Persona que tie relacions amoroses e sexuaus damb ua auta, sense estar-ne maridada ne conviué'i.
aira	n	<i>f</i>	Espaci de tèrra, planèr e fèrm, sus eth quau se meten es cereaus o legums entà bater-les e separar eth gran dera palha.
airegàs	n	<i>m</i>	Vent tempestuós, vent fòrt que lhèue un gran povàs.
airejar	v	<i>tr</i>	1. Sométer ara accion der aire. 2. Renauir er aire d'ua cramba, d'ua casa.
airós, -osa	adj	<i>m f</i>	Prèst a irritar-se, a deishar-se anar pera ira.
aisidament	adv		D'ua manèra facila, damb facilitat.
aisina	n	<i>f</i>	Esturment manuau, coma eth martèth, era pala, etc,

			tengut entà facilitar operacions mecaniques.
ajoatar	v	<i>tr</i>	Méter era joata (a un bò, ua mula, etc.)
ajoc	n	<i>m</i>	(Veir ajocador)
ajocador	n	<i>m</i>	Endret a on van a dormir es audèths, garies, etc.
ajudada	n	<i>f</i>	Accion d'ajudar.
ajudaire, -a	n adj	<i>m f</i>	Qu'ajude.
alabarda	n	<i>f</i>	
alabardèr	n	<i>m</i>	Soldat armat damb ua alabarda.
alabastre	n	<i>m</i>	Pèira blanca e translucida, semblanta ath marme, que se trabalhe aisidament e que se tie entà hèr escultures e entà decorar.
alabés, -esa	n adj	<i>m f</i>	1. Persona qu'ei d'Alaba o que i demore. 2. D'Alaba o restacat damb aguesta província deth País Basc o damb es sòns abitants.
alacantin, -a	n adj	<i>m f</i>	Arma antica formada per un mange long de husta e ua punta de lança trauessada per ua punta dreita per un costat e damb forma de destrau per aute.
alada	n	<i>f</i>	Movement repetit des ales o des aletes.
alaiar	v	<i>tr</i>	Agotar o reduir era fòrça de quauqu'un, per un esfòrç, un trabalh, etc.
alambic	n	<i>m</i>	Aparelh format per un recipient a on s'escauhe un liquid enquia convertir-lo en bugàs e un serpentín per a on circule eth bugàs enquia que se heirede e se torne a convertir en liquid.
alambicat, -ada	adj	<i>m f</i>	Qu'a era forma d'alambic.
alangorir	v	<i>tr</i>	1. Esdevier prim, escanautit. 2. Pèrder eth mon de vista.
alap, -a	adj	<i>m f</i>	1. Mancat de sabor. 2. Sense sau o insufisentament salat. 3. Mancat d'esperit, de gràcia.
alapor	n	<i>f</i>	Qualitat d'alap.
alarmant, -a	adj	<i>m f</i>	Qu'alarme.
alarmista	n adj	<i>m f</i>	1. Que manifèste ua alarma exagerada. 2. Persona prèsta a crear alarmes, especiaument sense fondament, sense besonh.
alendada	n	<i>f</i>	Accion de daurir o de destapar. Horat o espaci en ua superfícia.

alendament	n	<i>m</i>	Accion d'alendar.
intermunicipau	adj	<i>m f</i>	Qu'afècte a diuèrsi municipis.
intermuscular, -a	adj	<i>m f</i>	Qu'afecte a diuèrsi muscles.
internacionalitat	n	<i>f</i>	Qualitat d'internacionau.
internacionalizar	v	<i>tr</i>	Implicar a diuèrses nacions en un ahèr.
internonci	n	<i>m</i>	1. Persona que parle per ua auta. 2. Ministre pontifici que hè de nonci en abséncia d'aguest.
interoceanic	adj	<i>m f</i>	Qu'afècte a dus o mès oceans.
interpellacion	n	<i>f</i>	Accion de interpellar.
interpenetracion	n	<i>f</i>	Penetracion mutuau.
interpenetrar	v	<i>tr</i>	Accion de penetrar reciprocament diuèrses causes es ues laguens des autes.
interplanetari, -ària	adj	<i>m f</i>	Qu'afècte a diuèrses planetes.
interpolacion	n	<i>f</i>	Accion d'interpolar.
interpolar	v	<i>tr</i>	1. Méter ua causa entre d'autes. 2. Méter un tèxte intercalat en un aute tèxte.
interposicion	n	<i>f</i>	Accion d'interposar.
interègne	n	<i>m</i>	Periòde de temps en qué estat non a sobeiran
interrogatiu, -iva	adj	<i>m f</i>	Relatiu a ua interrogacion o qüestion
interruptor, -tritz	n adj	<i>m f</i>	1. Qu'interromp. 2. Dispositiu que permet de daurir o barrar un circuit electric.
interseccion	n	<i>f</i>	Lòc a on se talhen dues linhas o dus plans.
intersiderau	adj	<i>m f</i>	Qu'afècte a diuèrsi astres.
interstici	n	<i>m</i>	Espaci que i a entre dus còssi o dues parts d'un madeish còs.
intertropicau	adj	<i>m f</i>	Relatiu ara zòna plaçada entre es dus tropics.
interurban, -a	adj	<i>m f</i>	Qu'afècte a diuèrses ciutats.
intervencionisme	n	<i>m</i>	1. Participacion freqüenta d'un estat enes ahèrs de d'auti estats. 2. Participacion d'un estat en ahèrs sociaus o economics que normaument demoren dehòra dera sua intervencion.
intervenir	v	<i>intr</i>	1. Préner part en un ahèr. 2. Hèr ua operacion quirurgica. 3. Limitar er exercici de bères activitats.

			4. Requisar quauquarren d'illegau.
interventor, -a	n adj	<i>m f</i>	1. Qu'interven 2. Trabalhador o funcionari qu'autorize operacions entà garantir-ne era sua legalitat. 3. En ua mesa electorau, persona que velhe pera legalitat deth procès electorau.
intervencion	n	<i>f</i>	Accion d'intervertir.
embalme	n	<i>m</i>	Accion d'embalmar.
embanhaire,-a	adj	<i>m f</i>	Qu'embanhe.
embanhar	v	<i>tr</i>	1. Dar cornades. 2. Sinonim de tumar.
embanstar	v	<i>tr</i>	1. Calar bèra causa laguens d'un paèr o cistalha. 2. En basquet introdusir era pilòta laguens dera cistalha
embandir	v	<i>tr</i>	Trèir dehòra. Expulsar.
embaranar,-se	v	<i>tr</i>	Curbir de bromes. Formar-se bromes en cèu. FIGU. Se li embaranèc era guardada
embarandar	v	<i>tr</i>	Meter-se a hèr, començar ua causa, especiament que supause un esfòrç considerable.
embaranhar	v	<i>tr</i>	Encerclar, embarrar eth torn
embaratar	v	<i>tr</i>	1. Hèr a quèir en error tamb ua faussa apariéncia. 2. Jutjar faussament. 3. Indusir a error tamb artifici, perfídia. 4. Traïr.
embarcacion	n	<i>f</i>	Quinsevolh construccion flotanta destinada ara navegacion
embarcader	n	<i>m</i>	Lòc destinat ar embarcament de gent, de marshandises.
embaulasir	v	<i>tr</i>	Deishar atonit, estupefacte, meravelhat.
mascarada	n	<i>f</i>	Còlha, balh, etc., de persones damb caretes, disfrassades. Ficcion, farsa.
masculinitat	n	<i>f</i>	Estat o qualitat d'èster masculin, deth sèxe masculin
masoquisme	n	<i>m</i>	Comportament dera persona a qui eth pròpri patiment li provòque plaser, sustot plaser sexuau.
masoquista	n,adj	<i>m f</i>	Que manifèste masoquisme. Afectat de masoquisme.
maça	n	<i>m</i>	Esturment damb era forma d'un martèth gran qu'empleguen es paredèrs. Tanben s'emplegue entà héner es socs de husta tustant sus es cunhs.
maçar	v	<i>tr</i>	Tustar damb ua maça sus quauquarren
mastegaire, -a	n,adj	<i>m f</i>	Persona que mastègue
masturbar	v	<i>tr</i>	Estimular es organs sexuaus de quauquarrés entà provocar-li un orgasme sense auer er acte sexuau.
matalassèr	n	<i>m</i>	Persona que hè, apraie o ven matalassi.
materialisme	n	<i>m</i>	Doctrina filosofica qu'admet sonque era matèria e que remís era existéncia de resultats espirituaus.
materialista	n, adj	<i>m f</i>	Persona que practique o viu d'acòrd damb eth

			materialisme.
materializacion	n	<i>f</i>	Accion de materializar o de materializar-se; er efècte.
maternau	adj	<i>m f</i>	1. De mair, pròpri dera mair. 2. Qu'indique emparament, acuelh, tracte afectuós. 3. Qu'a ua actitud protectora.
estèrle, -a	adj	<i>m f</i>	Esteril.
esvagar	v	<i>tr</i>	1. Demorar sense trabalh. 2. Devier ociós.
palahèr	n	<i>m</i>	Estrument format per un mange e ua pèça ampla de metau que servís entà cavar o mòir era tèrra.
bailinar	v	<i>tr</i>	1. Apropar-se a quauquarrés amorosament, com entà protegir-lo. 2. Amigar.
berugar	v	<i>tr</i>	1. Hèr un moviment, cambiar de posicion 2. Hèr a mòir ua causa.
atrabalhit, -ida	adj	<i>m f</i>	Que se dedique a trabalhar damb fòrça dedicacion
posaraca	n	<i>f</i>	Maquina simpla que servís entà pujar aigua d'un arriu o un potz, formada per ua palanca en extrem dera quau ne penge ua herrada.
tanar	v	<i>tr</i>	1. Méter espècies en un minjar entà melhorar eth sòn gust. 2. Méter ena tèrra substàncies nutrients. 3. Tractar era pèth d'un animau entà que non se poiridisque.
brunir	v	<i>tr</i>	Hèr qu'era pèth d'ua persona prene ua color mès escura.
terradorenc, -a	n	<i>f</i>	Qu'ei deth país.
acantierar	v	<i>tr</i>	Plaçar causes en tot formar un cantièr.
galòi, -a	adj	<i>m f</i>	Alègre, que sent alegror.
espectaculós, -osa	adj	<i>m f</i>	Espectacular, que cride era atencion
shaute	n	<i>m</i>	Gust, delèit.
canhós, -osa	adj	<i>m f</i>	Guitèros, qu'a guitèra, pòc trabalhador.
canhosament	adv		De forma canhosa, damb guitèra.
cantièr	n	<i>m</i>	Pialèr de causes.
guitèros, -osa	adj	<i>m f</i>	Qu'a guitèra.
emmascament	n	<i>m</i>	Acción d'emplegar un poder atribuït a un pacte damb es maus esperits.
rescaud	n	<i>m</i>	Brases incandescentes que demoren quan s'alugue eth huec.
arrèr-gust	n	<i>m</i>	Gust que dèishe quauquarren
terranha	n	<i>f</i>	Tèrra vegetau.
tesar	v	<i>tr</i>	Estirar de quauquarren entà que devengue tibet.
miaça	n	<i>f</i>	Accion de miaçar.

miaçar	v	<i>tr</i>	Hèr a saber o avertir a quauquarrés que se li harà mau o se lo punirà.
esblegir	v	<i>tr</i>	Trincar un papèr o un teishut en tot estirar-lo.
contrahèt, -a	adj	<i>m f</i>	Torçut, deforme.
enfaishar	v	<i>tr</i>	Curbir quauquarren en tot entornejar-lo damb ua tela o papèr.
chapelet	n	<i>m</i>	Chapèu petit.
feutre	n	<i>m</i>	Teishut espès de lan, soent utilizat entà hèr capèths.
calòta	n	<i>f</i>	Capèth utilizat per capelhans, en forma de casquet, que curbís sonque era coroneta.
cothèr	n	<i>m</i>	Còth d'un vestit o pèça de ròba.
acoconar	v	<i>tr</i>	1. Abaishar, lançar en tèrra. 2. Contractar es espatles, sustot per efècte deth heired.
beluguejar	v	<i>tr</i>	Lançar bues.
colorum	n	<i>m</i>	Disposicion, combinacion e tonalitat des desparières colors d'ua causa.
estòri	n	<i>m</i>	Teishut damb eth quau se hèn es cortines.
fàcia	n	<i>f</i>	Cara. En fàcia, adv: deuant
in	n	<i>m</i>	1. Plaser intens, satisfaccion espirituau o des sens. 2. Intensitat ara ora de hèr quauquarren.
longanha	n	<i>f</i>	Lentor.
marmusar	v	<i>tr</i>	Parlar entre dents, en senhau de desaprovacion
padelon	n	<i>m</i>	Padena petita.
teleret	n	<i>m</i>	Membrana, lama prima e flexibla.
treboladís	n	<i>m</i>	Agitacion en un grop nombrós de persones o, per estendida, de causes.
potèla	n	<i>f</i>	Grimaçà, contorsion dera cara.
aitant	adv		Tant.
esganoishar	v	<i>tr</i>	Esgarrapar, esguinçar superficialment era pèth.
garonenc, -enca	adj	<i>m f</i>	1. Dera Garona, relatiu ara Garona. 2. Relatiu a un corrent d'aigua.
arai	adv		Mot que s'utilize entà indicar que çò que s'acabe de díder ei evident o fòrça facil. Entà enfatizar
pas	n	<i>m</i>	1. Movement de cada un des pès en tot caminar. 2. Distància entre es dus pès en tot caminar.
escotaploges	n	<i>m</i>	Que hèr coma qui escote era ploja, ei a díder, coma qui non a entenuit çò que li an dit.
esturment	n	<i>m</i>	1. Objècte dessenhà entà hèr quauquarren 2. Objècte dessenhà entà produsir es sons musicaus. Ex. Sap tocar diuèrsi esturments. 3. Aquerò que servís entà arténher un fin determinat. Ex.

			Era romanizacion siguec un esturment de civilizacion
iambe	n	<i>m</i>	Pè o unitat minima dera poesia grèga e latina, format per ua sillaba brèu seguit d'ua longa.
iat	n	<i>m</i>	Contacte entre dues vocaus qu'apartien a sillabes desparières.
ibèr, -a	adj	<i>m f</i>	Persona deth pòble preroman que demoraue ena còsta mediterrànèa.
ibis	n	<i>m</i>	Audèth dera familha des tresquiornitids, de bèc long e curbat, associat ath diu Thot pes ancians egipcians.
ibrid, -a	adj	<i>m f</i>	1. Procedent d'animaus o plantes d'espècies desparières. 2. Qu'ei format per elements de diferenta origina.
icebèrg	n	<i>m</i>	Grana massa de gèu que s'a desprenut d'un glaciari e que flòte ena mar.
icneumon	n	<i>m</i>	Petiti insèctes dera familha des imenoptèrs que s'alimenten de larves d'auti insèctes.
icòna	n	<i>f</i>	1. Imatge pintada, en baish relhèu o mosaïc, de Jesucrist, dera Mair de Diu o de bèth sant o santa. 2. Signe que represente ua realitat damb qué a ua relacion de semblança. 3. En informatica, simbèu qu'apareish ena pantalha entà presentar es foncions qu'aufrís un programa informatic.
iconoclasta	adj	<i>m f</i>	1. Persona que destruí imatges sagrades. 2. Persona que va contra es corrents majoritaris dera societat.
ictiologia	n	<i>f</i>	Sciéncia laguens dera zoologia, qu'a coma objectiu er estudi des peishi.
ideau	n adj	<i>m f</i>	1. Que non ei reau. 2. Perfècte, modèl de perfeccion 3. Conjunt de conviccions o credences.
ideaument	adv		D'ua manèra ideau.
idealisme	n	<i>m</i>	1. Tendéncia a seguir es pròpris ideaus. 2. Tendéncia a veir era realitat milhora de com ei. 3. Doctrina filosofica que nègue era existéncia dera matèria.
idealista	adj	<i>m f</i>	Persona que viu o actue guidat pes sòns ideaus..
idealizacion	n	<i>f</i>	Consideracion dera realitat coma milhor de çò qu'ei.
idealizar	v	<i>tr</i>	Considerar era realitat coma milhor de çò qu'ei.
idear	v	<i>tr</i>	Auer idèes, pensar, preveir quauquarren damb era imaginacion
idèm	adv		Era madeisha causa. Usat entà evitar repeticions.
identicament	adv		De manèra identica.
ideograma	n	<i>m</i>	Representacion grafica d'un concèpte..
idilli	n	<i>m</i>	1. Relacion amorosa intensa.

			2. Poèma o genre poetic qu'idealize era vida en camp e es amors entre pastors.
idillic, -a	adj	<i>m f</i>	Relatiu a un idilli.
idiomatisme	n	<i>m</i>	Expression pròpria d'ua lengua sense equivaléncia clara en ua auta.
idiotisme	n	<i>m</i>	Construccion pròpria e peculiara d'ua lengua.
idolatriar	v	<i>tr</i>	1. Venerar ua representacion d'un Diu. 2. Estimar ua persona damb exageracion
idolatria	n	<i>f</i>	1. Veneración d'ua representacion d'un Diu. 2. Amor exagerat a ua persona.
idra	n	<i>f</i>	1. Mònstre mitologic de sèt caps que tornauen a nèisher quan se talhauen 2. Polip o animau aquatic d'aigua doça.
idravion	n	<i>m</i>	Avion que pòt despegar e aterrar ena aigua
idrocarbur	n	<i>m</i>	Compausat quimic de carbòni e idrogèn
idrocefal	adj	<i>m f</i>	Qu'a hidrocefàlia, malautia que hè que s'acumule liquid en cervèth.
idrofil, -a	adj	<i>m f</i>	Qu'absorbís liquid damb facilitat. Ex.: Coton idrofil.
idrofòb, -a	adj	<i>m f</i>	1. Que patís idrofòbia. 2. Que non absorbís era aigua o que l'evite.
idrogèn	n	<i>m</i>	Element quimic qu'a forma de gas, eth simbèu que n'ei H.
idrografia	n	<i>f</i>	Branca dera geografia qu'estúdie es mars e es masses o corrents d'aigua.
idrolisi	n	<i>f</i>	Procediment entà descompausar ua substància complèxa en d'aves de simples per miei dera aigua.
idromèl	n	<i>f</i>	Bevenda alcoolica obtenguda en tot hèr a fermentar ua barreja d'aigua e mèu.
idrometria	n	<i>f</i>	Part dera idrodinamica qu'estúdie eth cabau, fòrça o velocitat d'un liquid.
idropisia	n	<i>f</i>	Acumulacion anormau de liquid en ua cavitat deth còs o teishut cellular.
idroterapia	n	<i>f</i>	Utilizacion dera aigua entà tractar malauties, mès que mès damb banhs e doches.
iemenita	adj	<i>m f</i>	Persona originària deth Iemèn
ièna	n	<i>f</i>	Mamifèr damb es dimensions d'un lop, damb linhas en còs, que s'alimente de carronha.
jerarquic, -a	adj	<i>m f</i>	Relatiu ara jerarquia.
igièna	n	<i>f</i>	1. Branca dera medecina qu'estúdie com conservar era salut des persones e previer malauties. 2. Neteja e sanejament.
igienic, -a	adj	<i>m f</i>	Relatiu ara igièna o que complís es requisits de neteja.

ignar, -a	adj	<i>m f</i>	Que non sap arren
ignifug, -a	adj	<i>m f</i>	Que protegís contra eth huec. Ex.: Enes bastisses cau installar pòrtes ignifuges.
ignifugar	v	<i>tr</i>	Hèr qu'un materiau sigue ignifug.
ignomínia	n	<i>f</i>	Mensprètz public, o hèt que lo merite.
ignominiós, -osa	adj	<i>m f</i>	Que merite eth mensprètz public.
ignorant, -a	adj	<i>m f</i>	Que non a cultura en generau, o que desconeish quauquarren
intrigar	v	<i>tr</i>	1. Actuar en secrèt entà arténher un fin Ex. Aguesta pellicula ei plan intriganta. 2. Desvelhar era curiositat de quauquarrés. Ex. Açò m'intrigue fòrça.
ili	n	<i>m</i>	1. Part deth uas iliac. 2. Part deth budèth prim
iliac, -a	adj	<i>m f</i>	1. Relatiu ath uas dera anca. 2. Relatiu ath budèth prim
illegau, -a	adj	<i>m f</i>	Que va contra era lei.
illegaument	adv		De forma contrària ara lei.
illegible, -a	adj	<i>m f</i>	Qu'ei malaisit o impossible de liéger.
illegitim, -a	adj	<i>m f</i>	Faus o non autentic.
illetrat, -ada	adj	<i>m f</i>	Que non sap liéger ne escriúer o, en generau, persona sense cultura.
illogic, -a	adj	<i>m f</i>	Que non a logica.
illuminacion	n	<i>f</i>	Quantitat o distribucion dera lum que i a en un lòc.
illuminat, -ada	adj	<i>m f</i>	1. Membre d'ua sècta deth sègle XVIII coneishuda coma es illuminati. 2. Persona que cre èster inspirada per Diu o auer poders subnaturaus.
illusòri, -a	adj	<i>m f</i>	Irreau, fictici.
imant	n	<i>m</i>	Minau de hèr magnetic que pòt atrèir eth hèr.
imantacion	n	<i>f</i>	Accion d'imantar.
imantar	v	<i>tr</i>	Hèr qu'un materiau age propietats magnetiques.
imatjaire, -a	n	<i>m f</i>	Persona que decòre quauquarren damb imatges.
imatjar	v	<i>tr</i>	Decorar damb imatges.
imbatible, -a	adj	<i>m f</i>	Que non pòt èster vençut o superat.
imbecilitat	n	<i>f</i>	1. Escassetat D'intelligéncia. 2. Accion que hè un imbecil.
imbecil, -ila	adj	<i>m f</i>	Persona o conducta pòc intelligent.
imbèrbe, -a	adj	<i>m f</i>	Que non a barba.
imbevable, -a	adj	<i>m f</i>	Que non se pòt béuer.
imbricacion	n	<i>f</i>	Disposicion d'objèctes parièrs de sòrta que se meten

			parciaument es uns dessus des auti, coma es lòses d'un losat.
imbricar	v	<i>tr</i>	Dispausar objèctes parièrs de sòrta que se meten parciaument es uns dessus des auti, coma es lòses d'un losat.
imbricat, -ada	adj	<i>m f</i>	Dispausat parciaument dessus de d'auti objèctes parièrs, coma es lòses d'un losat.
imenèu	n	<i>m</i>	1. Maridatge. 2. Composicion poetica entà celebrar un maridatge.
imitacion	n	<i>f</i>	Accion o efècte d'imitar.
imitaire, -ra	adj	<i>m f</i>	Persona que se dedique ara imitacion
imitar	v	<i>tr</i>	1. Hèr ua causa en tot copiar-ne ua auta. 2. Hèr era madeisha causa que un aute. 3. Préner quauquarren coma modèl.
immaculat, -ada	adj	<i>m f</i>	Sense taca ne defècte.
immadur, -a	adj	<i>m f</i>	Que non ei madur.
immaduritat	n	<i>f</i>	Que non ei pleament desvolopat fisica o psicologicament. Ex.: Ei un adolescent immadur.
immancable, -a	adj	<i>m f</i>	Que non pòt mancar.
immanéncia	n	<i>f</i>	Qualitat d'èster interior a un èster o ua accion
immanent, -a	adj	<i>m f</i>	Qu'a era qualitat d'èster interior a un èster o ua accion
immateriau	adj	<i>m f</i>	Que non ei materiau. Ex.: Es Hèstes deth Huec en Pirenèu son Patrimòni Immateriau dera Umanitat
immemoriau	adj	<i>m f</i>	Tan ancian que non se'n brembe quan comencèc.
immensament	adv		Enòrmament.
immensitat	n	<i>f</i>	Estenuda illimitada o infinita.
immensurable, -a	adj	<i>m f</i>	Que non se pòt mesurar.
immeritat, -ada	adj	<i>m f</i>	Que non se merite.
immigrar	v	<i>intr</i>	Arribar en un país entà establir-se ua persona naturau de un aute país.
imminéncia	n	<i>f</i>	Qualitat d'un hèt qu'a de succedir immediatament.
immiscir-se	v	<i>intr</i>	Hicar-se er un ahèr alièn
immobilitat	n	<i>f</i>	Manca de mobilitat.
immobilizacion	n	<i>f</i>	Accion e resultat d'immobilizar.
immobilizar	v	<i>tr</i>	Hèr que quauquarren demore immobil.
immoderat, -ada	adj	<i>m f</i>	Sense moderacion Ex.: Eth consum immoderat d'alcoòl ei dolent.
immodèst, -a	adj	<i>m f</i>	Que non a modèstia.
immodèstia	n	<i>f</i>	Manca de modèstia.
immolacion	n	<i>f</i>	Accion e resultat d'immolar o immolar-se

immolar	v	<i>tr</i>	1. Auffer en sacrifici ua victima en aunor d'ua divinitat. 2. Sacrificar-se ua persona per ua causa.
immond, -a	adj	<i>m f</i>	Fòrça lord, impur.
immondícia	n	<i>f</i>	Lordèra, impuresa.
immoralitat	n	<i>f</i>	1. Manca de moralitat. Ex. Li retreiguec era sua immoralitat. 2. Acte immorau. Ex. A cometut ua immoralitat.
immortau	adj	<i>m f</i>	Que non pòt morir.
immortalitat	n	<i>f</i>	Qualitat de qui non pòt morir.
immortalizar	v	<i>tr</i>	Hèr immortau, generaument ena memòria des òmes.
immotivat, -ada	adj	<i>m f</i>	Que se ditz, s'escriu o se hè sense motiu.
immudable, -a	adj	<i>m f</i>	Que non càmbie.
immunizacion	n	<i>f</i>	Accion e resultat d'immunizar.
immunizar	v	<i>tr</i>	Protegir contra cèrtes malauties.
immutabilitat	n	<i>f</i>	Qualitat de non cambiar.
impaciència	n	<i>f</i>	1. Manca de paciència. 2. Ànsia per quauquarren que se desire fòrça.
impacient, -a	adj	<i>m f</i>	1. Que non a paciència. 2. Qu'a ànsia per quauquarren que desire fòrça.
impacientament	adv		Damb impaciència.
impacientar-se	v	<i>tr</i>	Pèrder o hèr a pèrder era paciència.
impagable, -a	adj	<i>m f</i>	Fòrça preciós, que non se pòt pagar.
impalpable, -a	adj	<i>m f</i>	Malaisit de notar.
impar, -a	adj	<i>m f</i>	Numèro que non ei divisible per dus.
imparciau	adj	<i>m f</i>	Objectiu, que non a prejudicis.
imparcialitat	n	<i>f</i>	Objectivitat, abséncia de prejudicis.
imparisillabic, -a	adj	<i>m f</i>	1. Qu'a un nombre impar de sillabes. 2. Nòm grèc o latin qu'a mens sillabes en nominatiu e vocatiu singular qu'ena rèsta des casi.
impassibilitat	n	<i>f</i>	Qualitat d'èster impassible.
impassible, -a	adj	<i>m f</i>	Indiferent, que non demòstre patiment.
impassid, -a	adj	<i>m f</i>	Que non a pòur, que se manten seren en situacions malaisides.
impedància	n	<i>f</i>	Relacion entre era diferéncia de potenciau e eth corrent en un circuit de corrent altèrn
impediment	n	<i>m</i>	Obstacle.
impenetrable, -a	adj	<i>m f</i>	1. Que non pòt èster penetrat. 2. Que non pòt èster comprenut.
impenitència	n	<i>f</i>	Obstinacion en pecat.

impenitent, -a	adj	<i>m f</i>	Persona obstinada en pecat.
imperativament	adv		De forma imperativa.
imperceptible, -a	adj	<i>m f</i>	Que non pòt èster perceptut o que lèu non se nòte.
imperdonable, -a	adj	<i>m f</i>	Que non pòt o non aurie d'èster perdonat.
imperfeccion	n	<i>f</i>	Defècte, manca de perfeccion
imperfècte -a	n adj	<i>m f</i>	1. Mancat de perfeccion. 2. Temps verbau qu'exprimís era accion en sòn transcors, sense acabar.
imperfectible, -a	adj	<i>m f</i>	Que non se pòt hèr que sigue perfècte.
imperialisme	n	<i>m</i>	Tendència de bèri estats a estèner eth sòn domeni politic o economic dessus de d'auti estats.
imperialista	adj e n	<i>m f</i>	1. Partidari der imperialisme. 2. Relatiu ar imperialisme.
imperible, -a	adj	<i>m f</i>	Que dure fòrça temps, que non pòt desaparéisher.
imperícia	n	<i>f</i>	Manca de perícia o experiéncia.
imperió, -osa	adj	<i>m f</i>	1. Que mane damb autoritat. 2. Urgent, inevitable. Ex. Un besonh imperió.
imperit, -a	adj	<i>m f</i>	Que non a perícia o experiéncia.
impermeabilitat	n	<i>f</i>	Qualitat d'èster impermeable.
impermeabilizac ion	n	<i>f</i>	Accion d'impermeabilizar.
impermeabiliza r	v	<i>tr</i>	Hèr qu'un objècte sigue impermeable.
impersonau	adj	<i>m f</i>	1. Que non a personalitat. 2. Que non se referís ad arrés en particular. Ex. Parlèc de forma impersonau. 3. Vèrb o oracion que non a subjècte. Ex. Aué plò fòrça.
intercambiable	adj	<i>m f</i>	Que pòt èster escambiat.
intercepcion	n	<i>f</i>	Accion o efècte d'interceptar.
interceptor, -tritz	adj	<i>m f</i>	Persona qu'intercèpte.
intercession	n	<i>f</i>	Intervencion o mediacion en favor de quauquarrés.
intercomprensio n	n	<i>f</i>	Comprenença mutuau.
intercontinentau	adj	<i>m f</i>	Qu'afècte a diuèrsi continents.
interdependénci a	n	<i>f</i>	Dependéncia mutuau.
interdependent, -a	adj	<i>m f</i>	Qu'a interdependéncia.
interdiccion	n	<i>f</i>	Accion de interdìr.

interdir	v	<i>tr</i>	Proïbir.
interdit	n	<i>m</i>	Proïbit.
interessat, -ada	adj	<i>m f</i>	1. Qu'a interès en quauquarren 2. Que se dèishe portar pes interèssi personaus.
interestelar	adj	<i>m f</i>	Qu'afècte a diuèrses esteles.
interfàcia	n	<i>f</i>	1. Zòna o superfícia de contacte o comunicacion entre dus sistèmes. 2. Connexion foncionau entre dus sistèmes, programes o dispositius.
interfon	n	<i>m</i>	Aparelh telefonic connectat damb cable damb d'audi laguens dera madeisha bastissa.
interim	n	<i>m</i>	Intervau de temps pendent un eveniment.
interioritat	n	<i>f</i>	1. Qualitat d'interior o interiora. 2. Intimitat, conjunt des causes intimes que succedissen en sen d'ua comunitat, organizacion o familha.
interjeccion	n	<i>f</i>	Expression qu'equivau a ua oracion, generalement exclamativa, utilizada entà exprimir estats d'anim
interjectiu, -iva	adj	<i>m f</i>	Relatiu a ua interjeccion
interlinear, -a	adj	<i>m f</i>	Que se place entre es linhas d'un tèxte.
interlinha	n	<i>f</i>	Espaci entre dues linhas d'un tèxte.
interlinhar	v	<i>tr</i>	Escriuer un tèxte entre dues linhas de tèxte.
interlinhatge	n	<i>m</i>	Conjunt d'espacis entre es linhas d'un tèxte.
interludi	n	<i>m</i>	Pèça musicau brèu que s'execute entre dues de mès longues, o entre dus actes teatraus.
intermèdi	n	<i>m</i>	1. Que demore equidistant entre dus extrems. 2. Espaci de temps en qué s'interromp un programa o spectacle.
peishiu	n	<i>m</i>	Prat a on pèish deth bestiar, sigue en nauta montanha o en entorn d'un pòble.
horaquèr	n	<i>m</i>	Rèstes dera èrba que demoren en un palhèr, normaument convertides dejà en petiti tròci.
sauclar	v	<i>tr</i>	Arringar era mala èrba que ges en un uart o en un jardin.
saucle	n	<i>m</i>	Mala èrba que ges en un uart o en un jardin Èrba que non se profite entad arren.
alotjar	v	<i>tr</i>	Dar un lòc entà dromir a quauquarrés. Dar lotjament.
lotjament	n	<i>m</i>	Viuenda a on demore ua persona o ua familha, temporaument o tostep.
udolaire, -a	adj	<i>m f</i>	Qu'udòle.